

Biblija – Stari Zavjet 2019./2020.
ponedjeljak 8:15, srijeda 10:15, ECTS 6,
amdg.ffrz.hr

Levitski zakonik

FOR HIS TRESPASS TWO
TURTLE-DOVES.

Bog mi je štít (Ps 31)

G D e D G D C D G (D')

Bog mi je štít hri-di-na mo - ja Bog mi je štít i moj spas

Biblija – Stari Zavjet

Temeljni religijski i religiološki dokument

amdg.ffrz.hr

→ **Nastava: FFRZ**

→ **Biblija – Stari zavjet**

Biblija – Stari Zavjet 2020./2021.
pon 8:15, srijeda 10:15, ECTS 6
amdg.ffrz.hr

Levitski zakonik

Najpoznatiji po 19,18

...Ljubi bližnjega kao samoga sebe...

i po 12,8

...dvije grlice ili dva golubića...

(prinos za dijete Isusa u Lk 2,24)

**FOR HIS TRESPASS TWO
TURTLE-DOVES.**

Smještanje

- ❑ Tko u NZ citira Lev 19,18b?
(Mt 22,39; Mk 12,31)
- Isus uz glavnu zapovijed
- i zakonoznanac (Lk 10,27)
 - ❑ Kamo knjiga pripada prema 27,34? (osvrt=naslov)
- Zapovijedi Mojsiju na Sinaju za Izraelce
- Hebr. naziv: vidi JB XIII – ויקרא *vajjiqra* = “I zovnu...” (Lev 1,1)
- אהל מועד *'ohel mô'ed* “šator sastanka/svjedočanstva” (1,1)
 - ❑ upute u Izl 26
 - ❑ prvi put s tim imenom u Izl 27,21 (= povezan tekst)
 - ❑ “oblak na šatoru sastanka i slava יהוה u prebivalištu” Izl 40,35

Jean-Léon Gérôme, Mojsije na gori Sinaju (1895-1900)

Literarna struktura

- opis I.: “I govorio je יהוה Mojsiju”
 - dvije vrste:
 - s nalogom Mojsiju (novi slušatelji):
 - “Govori sinovima Izraelovim!” 1,2; 4,2; 12,2
 - “Zapovjedi Aronu i njegovim sinovima!” 6,2.18
 - uvod u nastavak propisa 5,14.20; 6,12; 14,1
 - II. “I govorio je יהוה Mojsiju i Aronu” 11,1; 15,1
 - nalog u množini: 11,2a; 15,2a
 - “govorite sinovima Izraelovim” 11,2a; 15,2a
 - uvod u nastavak propisa: 13,1; 14,33
 - III. Aronu 10,8: raspoznavati sveto i čisto

Giotto di Bondone,
Mojsije na gori Sinaju, freska,
Kapelica Sovregni, Padova (1046-06)

Zakon o žrtvama (Lev 1-7)

- Do Lev **7,37s**: “ovo je *Tora* za... (vrste žrtava...) koju je zapovjedio (*Tko? Kome? Gdje?*)”
- יהוה Mojsiju na Sinaju.”
 - pravni slučajevi koji započinju s “ako” (אם *'im*) 22x
 - npr. **1,3.10**; **4,3.13.27**:
 - ako je žrtva od krupne stoke (1,3);
 - ili od sitne (v10);
 - ako pogriješi svećenik (4,3),
 - cijela zajednica (v13)
 - ili *neka duša* iz naroda (v27)

Obred pomirenja (Lev 4s)

– *vanjski čin*

■ pomirna žrtva

■ A) vanjski čin (4,6s)

□ svećenik uzima krv (4,6.17)

□ poškropi zastor u svetištu (4,6.17)

□ stavlja je na rogove žrtvenika (kadionog ili za paljenice),
a svu ostalu krv izlijeva podno žrtvenika za paljenice
(4,7.18.25.30.34)

Obred pomirenja (Lev 4s)

– *teološko djelovanje*

■ B) teološko djelovanje

□ 1. Svećenik:

■ כפר *kipper* (4,20b.26.31.35; 5,6.10.13.16.18.26)

■ “izvršava obred pomirenja” (KS)

■ “pribavlja pomirenje” (Šarić)

■ 2. סלה *salah* (pasiv 4,20b.26.31.35; 5,10.13.16.18.26)

■ Oproštenje: “bit će im oprosteno” (KS/Š.) – *teološki pasiv*

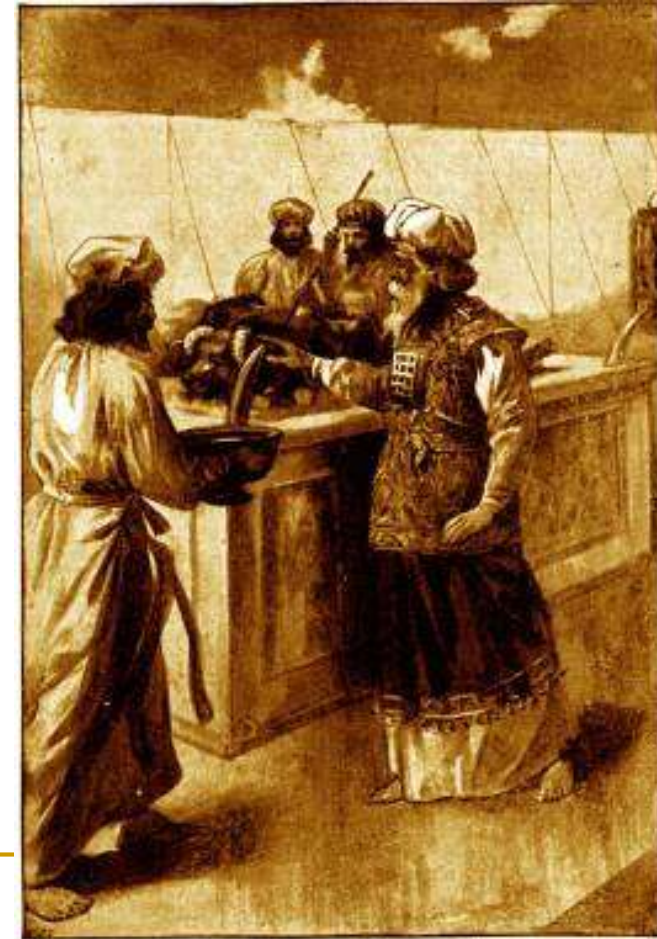
□ Kako, gdje? 5,26 – ključ! (+4,4.6s.15[2x].17s.24)

■ Pred (licem) יהוה

Propisi za Arona i sinove

- ovo je tora... (6,2.7.18; 7,1.7.11s.16.30.34)
 - paljenice (6,2);
 - prinosnice (7);
 - okajnice (18);
 - naknadnice (7,1);
 - (jednak zakon za okajnicu i naknadnicu 7,7);
 - pričesnice (7,11);
 - Zahvalnica (12)
 - Zavjetnica (16)
 - Prikaznica (30), Podizanica (34)

AARON AND HIS SONS PREPARING A BURNT SACRIFICE—LEV. I. AND IV. 28.

Mojsijeva svećenička služba

- Mojsije prvi izvršava u 8,14-29
 - prvi primjer i primjena: 8,14.15.18
 - Žrtva “okajnica”/“zbog grijeha” 8,14 (4,8.20.25...)
 - Krv na rogovima žrtvenika 8,15 (4,7.18.25.30...)
 - Paljenica 8,18 (1,3s.6.9s.13s...), itd.
- *Posvetnica* kojom se posvećuje (8,23):
 - uho → slušanje
 - ruka → djelovanje
 - noga → životni hod
- Arona i njegovih sinova
- Mojsije prinosi i životinje (v14-25) i ostale žrtve od tijesta (v26)

G. Hoet, A. de Blois, “Figures de la Bible”,
Haag 1728

Blagoslov i Slava za sve

- Posveta pred cijelom zajednicom (8,3-5)
 - Koliko traje (8,33)?
- 7 dana → *Aronova prva služba*
 - Kada, pred kim (9,1.5)?
- Osmi dan (1), sva zajednica (5)
 - Reakcija zajednice u 9,24b?
- Veselje i klanjanje (9,24b)
- Aron prvi put blagoslivlja zajednicu (9,22) – vidi Br 6,23-27
 - Najava u 9,4b:
- יהוה će se ukazati (9,4b)
- ostvarenje u 23b: כבוד יהוה – *kome?*
- svemu narodu – *kabôd* (težina, važnost), δόξα (fenomen)

ברכי נפשי את יהוה

barahi nafši et Adonaj (Ps 103)

melodija: donje note

[ba - ra - hi naf - ši et A - do - naj,

ba - ra - hi naf - ši et A - do - naj!]

**Blagoslivljaj, dušo moja,
Blagoslivljaj Gospodina!**

Zakon o svetosti (Lev 19s)

- ❑ Tko kome govori Lev 19,1:
- **Bog Mojsiju (v1)**
 - ❑ Okvir: Budite sveti! (19,2; 20,26)
 - ❑ Za koga (2a)?
- **“za cijelu zajednicu sinova Izraelovih” (2a)**
 - ❑ Teme iz deset zapovijedi 19,**3.4.11**
- **Poštovanje roditelja, subota (v3);**
- **Zabrana kumira (v4),**
- **Zabrana krađe i laži (v11)**

Posebnosti u Lev 19s

- Posebnosti: 1) briga za siromahe (v9s.15)
 - kod žetve i berbe ostavi za siromaha i stranca (v9s)
 - na sudu ne zanemari malenoga (v15)
- 2) ljubi (v34)
- stranca
- *kao sebe samoga*
 - Zašto?
- Jer si bio stranac
- ~Ljubite neprijatelje! (Mt 5,44, Lk 6,27.35)

Lev 23,2.44: Blagdani Gospodnji

Joram Raanan, Blagdan sjenica, 2002-03.

- ❑ Riječi Mojsiju (v1.9.23.26.33)
- ❑ Redoviti nalog čak 4x (2a.10a.24a.34a):
- “govori sinovima Izraelovim”
 - ❑ Zaključak za 2 dijela (v22.43):
- “Ja sam Jahve, Bog vaš”
 - ❑ 3 glavna blagdana:
- Pasha 14. 1. (5 ~ proljeće), Pedesetnica (16 ~ ljeto), Sjenice 15. 7. (34 ~ jesen)
 - ❑ *Blagdan sjenica* utemeljen u Izlasku (v43)
 - ❑ postaje glavni blagdan: 1 Kr 8, Neh 8, Zah 14

Lev 25: sedma i jubilejska godina

- ❑ Bog Mojsiju + geografski podatak (v1)
- ❑ redoviti nalog: “govori sinovima Izraelovim” (v2a vrijedi do 26,45)
- počinak za zemlju 7. godine (2b-7)
- oprosna godina (8-24)
 - ❑ Pedeseta (10), sveta
- socijalni značaj oprosne godine (v25-55):
 - ❑ otkupiteljsko pravo (v25s)
 - ❑ i ostali propisi o odnosu prema bližnjemu
- Izraelci = *sluge Gospodnji* (v42.55)

Paul Hardy, proglašenje jubilejske godine